

**“EL MÉS IMPORTANT D’UN FOTÒGRAF ÉS RESPECTAR
LA DIGNITAT DEL QUI FOTOGRAFIA, SIGUI QUI SIGUI”**

SANTI CARBONELL: MATERIAL SENSIBLE

LAURA BERGÉS

Les carpetes de negatius i les figures de dracs són el que més abunda a l'estudi fotogràfic del Santi Carbonell, al costat d'ordinadors, escàners i impressores que parlen de la incorporació de les noves tecnologies al món de la fotografia. El Santi Carbonell, amb poc més de cinquanta anys a l'esquena, que no a l'esperit, té afició pels dracs i n'acumula més de 200 figures de tots els materials i formes que ha anat recollint, o li han regalat, allà on l'ha portat la fotografia, la curiositat o el gust pel bon menjar, el bon beure i els bons amics. Acostumat a mirar, amb mirada de fotògraf encara que no porti la càmera a sobre, de vegades té una certa suficiència del que ho ha vist tot. De fet, en els seus anys de professional, deu haver disparat més de 500.000 fotografies: de polítics, de persones amb minusvalidesa, de presoners, de barris marginals, de gent sense sostre, de refugiats, de vedets del cor... Així i tot, manté encara la capacitat de sorprendre's i revoltar-se, sempre amb un puntet de cinisme, contra la suficiència dels que ho tenen tot de cara i, sobretot, contra les dificultats que han de suportar molts d'altres. Els diners que guanya amb la fotografia institucional li serveixen per mantenir una empresa pròpia amb cinc treballadors i permetre's el luxe de fer les fotografies que no donen diners, col·laborant amb ONG's o muntant exposicions pel seu compte. Li agrada la fotografia, però fuig de creure's un artista, és tan sols una bona professió.

Una baralla amb son pare va fer que el Santi Carbonell deixés Igualada per anar a Barcelona i

canviés el camió de repartir melons per una càmera. L'afició a la fotografia ja li venia d'abans, però no s'hi va començar a dedicar professionalment fins que es va haver de plantejar de deixar el negoci familiar.

—**Llavors podia fer dues coses: o portar el camió, o fer fotos, que eren les dues coses que sabia fer. I vaig decidir fer fotos.**

Així que a partir dels anys vuitanta, quan “*ja era grandet*”, va començar a viure de la fotografia. El primer pas, la premsa:

—**Ara la premsa ha degenerat moltíssim; des que ha sortit el digital, el llistó de qualitat ha baixat molt, i només que hi hagi quatre col·lectors ja sembla que està de puta mare. Abans anàvem molt de cul: havíem de revelar, positivar, portar-ho al diari... Plegàvem a les dotze o la una, i si convenia paraven les màquines, perquè la fotografia que portaves era l'hòstia. Ara no: a les quatre de la tarda es miren les fotos que tenen al correu electrònic i amb això passen. Per mi, la premsa ha baixat bastant de qualitat.**

Amb la contundència de les paraules que engega al llarg de tota la conversa, el Santi deixa clara una opinió ben crítica de la premsa, per la distància creixent que hi ha entre el que passa i el que acaba sortint publicat:

—**De la premsa en vaig sortir perquè no tés a veure el que tu veus i fotografies amb el que ells volen que expliquis. Ara els periodistes i els diaris són del partit, abans ho dissimulaven més. Però tens la censura que et posa el partit, perquè tots els periodistes són d'un partit o un altre; la**

censura que et posa el mitjà, la censura que et posa el cap de redacció... I després t'hi foten un títol a sobre i te l'acaben de manipular. O sigui que el que tu penses i el que s'acaba publicant, no té res a veure. I llavors què passa? Doncs que el paio que fa la foto, si no és per a un reportatge, es limita a fer el cromo de torn i ja està.

És clar que ell també n'ha fet, de cromos. Però d'aquells que recorda amb un somriure murri, de quan treballava per a la premsa del cor. Com hi vas anar a parar a les revistes del cor?

—**Coi, perquè s'hi guanyaven molts calés** —respon sense pensar-s'ho, amb una cara que completa la frase:— **¿per què més s'hi pot voler treballar, a la premsa del cor?**

Però el cert és que de la seva feina per a *Lecturas* i *Hola* en parla amb més alegria que de la premsa seriosa:

—**La cosa de les revistes del cor no va durar gaire, però era molt divertit, perquè si parles bé del personatge tens carta blanca. Els paparazzi d'ara són tontos del cul, perquè guanyen molts diners amb una foto, però després se'ls ha acabat. Jo a qualsevol pepa li feia un munt de fotos; les dolentes les hi ensenyava per dir-li: guaita el que he fet, però això no ho posaré. I així quedava contenta. Després m'inventava tot el text... i guanyava un *paston* de l'hòstia. I si deixaves el personatge bé, encara t'invitaven a casa a dinar, a sopar o al que fos..**

De l'època del cor me'n comenta alguna anècdota, com un reportatge de la baronessa Von Thyssen, quan va portar a operar el seu gos de morenes:

—**Aquesta va ser l'última. Em vaig dir, d'aquí ja no passo, encara que per un foli i dues fotos em van pagar 60.000 peles...**

Fa un glop al cigaló, que continua amenitzant els seus esmorzars de dònut, i explica per què va deixar un negoci tan lucratiu i distret:

—**Ara ja no et guanyes tant la vida amb les revistes del cor, perquè ara els personatges també volen cobrar, i quan jo ho feia no; en tenien prou que els deixessis bé, tot i que ja es preveia que**

aniria degenerant fins al punt que ho ha fet. Possiblement per això vaig plegar.

El respecte al qui fotografia, ja sigui una pepa del món del cor, un polític o un sense sostre, és un dels aspectes que el Santi va remarquant de la seva manera d'entendre la fotografia. Entre els seus treballs, publicitat a part, hi ha reportatges de presons, de barris marginals de diverses ciutats de Catalunya, de disminuïts... De la frivolitat de la premsa rosa, a alguns dels ambients més durs.

—**No són durs. Per fotografiar una persona has de pensar com si fos algú del teu entorn, no fotre-li malbé la dignitat. Si conserves la seva dignitat, el seu ambient, la foto surt de puta mare, i cap problema. O sigui que no tens cap problema vagis al barri que vagis, amb el xoriço més xoriço, o amb el president del que vulguis. Si entén que amb la fotografia estàs al seu nivell, ni més amunt ni més avall, de problema no en tens cap.**

La Mina, Badia, Sant Roc, Masia Espinós, Camp Clar, Sant Carles, el Polvorí, són alguns dels barris populars on el Santi Carbonell ha anat a retratar la vida quotidiana. També ha fet campanyes per a Càritas, amb qui va fer l'exposició del "Quart món". Què és el que hi vols fotografiar, en aquests llocs?

—**No ho sé; el que hi veig. No hi vaig predisposat a veure el que m'interessa. Jo hi vaig, contemplo i faig.**

Però alguna raó deu haver-hi darrere aquesta selecció de llocs, de temes, encara que li costa de reconèixer. Per què els tries, aquests llocs?

—**Doncs perquè a vegades tens la necessitat d'anar a arreglar el món. Encara que molt sovint el que necessites és que t'arreglin a tu. Però hi vas, que collons, perquè hi creus. Després és igual que allò surti una puta merda. Mentre ho fas, hi creus.**

I per a què creus que serveixen les fotos?

—**Per a res** —contesta contundent, sense pensar-s'ho gens—, **actualment per a res. Però quan les estàs fent, sí que t'ho creus. Estem parlant de gent que està fotuda, i et penses que les teves fotografies serviran per a alguna cosa. I al final t'adones que no serveixen per a una punyetera merda.**

La utilitat de les imatges és el tema d'un dels darrers llibres de la Susan Sontag. *Davant el dolor dels altres* parla de la fotografia de guerra, de la fotografia del dolor, per preguntar-se precisament això, si serveixen de res les imatges del dolor dels altres. El llibre parla més de la reacció dels espectadors. Com ho veus, des del punt de vista del fotògraf?

—**És una actitud còmoda: arribar, mirar, fer la foto, i fotre el camp; i deixar el problema. A alguns companys això els ha maltractat, per exemple amb les fotos de guerra. Però la veritat és que, amb relació a la gent davant la qual poses la càmera, et fas una barrera psicològica, o com li vulguis dir. T'ho estàs mirant a través de...; tens una barrera. Això no vol dir que, al cap d'uns quants anys, no saps per què, et surti. A mi m'està passant amb la cosa de Bòsnia: et lledes a les quatre de la matinada i has d'agafar el paquet de tabac i una pel·lícula perquè saps que no dormiràs.**

L'estada a Bòsnia al 1995, on va fotografiar tiroteigs i fosses comunes, surt abans que l'hi preguntis. Són les fotos que més desmunten la imatge del Santi dur i passota, les que han trencat la barrera o la distància que la càmera posa entre el que passa i el fotògraf.

—**En aquell moment segur que no t'afecten, perquè si no, no faries la feina. Però et va sortint després. A Bòsnia vaig fer imatges que pensava: fas això i te n'oblides. I al cap de tres, quatre anys, et vénen totes les imatges, una per una. Fotografies que no he tornat a veure mai més i que et tornen una nit, de cop, a les quatre del matí: patapam, patapam, patapam, van sortint totes les fotografies que has fet, de nens morts, de dones mortes, d'avis morts... En el moment que les feia ni m'ho plantejava, fins i tot feia tonteries o bromes, i ara m'imagino la situació de tota la família: del pare, de la mare, del que devien patir... Quan ets al ball, balles. I quan t'asseus, et cau tot a sobre. No m'ho hagués cregut mai, perquè, quan vaig arribar, m'havia aprimat una mica, però vaig arribar pensant que havia salvat el món. I, collons... dec ser una mica *retrassadet*, perquè m'ha sortit tot ara.**

La tristor pel que va veure a Bòsnia li surt encara ara als ulls, que no sembla que vegin el bar de Barcelona on som parlant tranquil·lament, sinó que semblen perduts en alguna de les atrocitats que va retratar o en les que s'imagina darrera les seves pròpies fotos. Precisament, la tendència a imaginar més del que hi ha a la foto, a completar-la amb interpretacions sovint sense fonament, és el que va intentar controlar en una altra de les exposicions dures que ha fet el Santi. L'exposició sobre la vida quotidiana dels minusvàlids s'havia de visitar en companyia d'un minusvàlid i en clausurar-la va destruir les fotografies. Per què?

—**Perquè eren imatges molt dures, que fora del seu context no es podien entendre. Per exemple, hi havia un nano a qui li havien preparat una dutxa que era una plataforma amb un desguàs. Veure una persona allà, estesa, amb l'aigua caient-li a sobre, fora de context, podia semblar un cas de maltractament. I és molt fàcil que la gent manipuli aquestes coses. Les fotos més dures, la gent normal no les pot entendre sense algú que les hi expliqui. I després les vaig fer malbé perquè la gent som molt dolents, no malpensats, sinó dolents. No sé què podia passar, però estripant-les em treia un problema de sobre. Volia evitar el morbo de la gent, o que les meves fotos fossin motiu de no sé què.**

Aquest no ha estat l'únic treball sobre minusvàlideses ni sobre situacions de fragilitat. D'on et ve l'interès per aquests temes?

—**Això sí que no ho sé, hi tinc feblesa. Les persones amb minusvalideses, la gent gran, els que viuen al carrer o el plor d'una criatura em desarmen. I no té gaire coherència, perquè he viscut situacions molt dures, i em tenia per bastant dur. Però t'adones que res, que ets dur per fora i, hòstia, una merda de flam per dintre —cada cop que parla de les seves febleses o de la seva tendresa, augmenta la concentració de paraules, com per compensar—. Això és curiós i no sé per què passa, perquè si ho sabés ho evitaria; perquè ho passes malament de collons. Però després**

t'adones que el resultat val la pena, perquè és molt difícil fotografiar un disminuït amb la cara dolça. I, això sí, em dona la gana de dir que sóc dels pocs fotògrafs que ho ha aconseguit, i fins i tot diria que em resulta fàcil.

Com et guanyes la complicitat per arribar a fer aquest tipus de fotografies?

—És molt fàcil, només cal mostrar-te tal com ets i t'estalvies el 90% dels problemes. D'entrada segur que hi ha recels, però així que et mous per allà deu minuts, a vegades mitja hora, a vegades un dia, al final, si no hi ha arguments, desarmes tots els recels. La gent és tal com tu la tractes, a tot arreu, i els disminuïts també.

Una altra faceta del treball del Santi Carbonell és la fotografia institucional. Part de la fotografia per a premsa, mal pagada i manipulada, va optar per canviar de bàndol i treballar directament per la font d'informació. Ha fet fotos per a tots els departaments de la Generalitat de Catalunya. Res a veure amb la foto-denúncia, però això sí, més ben pagada i més còmoda de fer. Quin és l'interès d'aquests treballs?

—Caaaap!!!! Interès té el que els polítics li vulguin donar. És veritat que hi ha polítics que et cauen bé i altres que no, i que és més fàcil treballar amb els que t'agraden. Però nosaltres treballem des de l'esquerra fins a la dreta. Personalment, com més a l'esquerra em cauen millor, però de vegades has de treballar amb la dreta pura i dura, i llavors penses en el que guanyes, no penses en el que tens davant. O sigui que sempre compensa: de vegades fas les fotos amb el cor i de vegades amb la butxaca.

I quina és la diferència entre posar-te davant d'un polític o, per exemple, davant d'un pres de la Mina o algú que ho passa malament a la Mina?

—Al polític li pots dir: posi's aquí; i al pres no. Al pres no el pots manipular, el polític es deixa manipular. Al pres tu li dius que mogui un braç i et preguntarà per què. El polític no et pregunta mai; si li vens la moto que és per a allò que ell vol vendre, li fas fer el que vulguis. En això no hi ha dretes ni esquerres. Com que ells manipulen la

gent, pensen que és lògic i normal, i si tu ho fas amb ells, doncs també ho veuen normal.

Sembla que polítics i premsa, tot l'oficial o institucionalitzat, no li desperta gaires simpaties, encara que li permetin guanyar-se la vida. Aconsegueixes tenir-hi bona relació, amb els polítics?

—Amb tots. És el que dèiem abans parlant dels barris. Si tu et mostres tal com ets, no hi ha cap problema. Ells juguen unes cartes i jo unes altres; faig la meva feina i punt, i ells saben que compliré amb el que m'han demanat.

I t'obre moltes portes, treballar per a la Generalitat?

—Sí que hi ha alguns llocs on no deixen entrar ningú i a mi m'hi deixen entrar ben tranquil. Però suposo que no té gaire a veure amb la Generalitat, perquè a la Generalitat també hi ha molt *capullo suelto*. Més aviat em sembla que són els antecedents, els que parlen: si tu les imatges que fas no les manipules, no les fas servir per a res... et vas creant una mica de credibilitat. Tampoc no molta, perquè a la primera que la cagues, s'acaba. Però de moment, em sembla que encara la tinc.

La credibilitat també se l'ha hagut d'anar guanyant a Igualada, la seva ciutat.

—És que jo sóc conscient que de jove era el *melonero*, i ets conscient que, si t'han vist tota la vida d'una manera, de cop no pots ser el gran fotògraf. Amb Igualada hi tinc una relació estranya, perquè me l'estimo molt però no m'agrada gens: és un poble amb tots els defectes de la ciutat però cap dels avantatges, i amb tots els defectes dels pobles però cap avantatge. La gent és *criticona*, i si has triomfat ets l'hòstia, però si alguna cosa et surt malament, et trinxen. Això també té la seva part bona, perquè no et pots adormir. Però sí que m'he adonat que hi ha gent que em segueix, i em sorprèn bastant. Deu ser allò del prestigi, que a última hora no serveix per a res més que per apujar els preus... I a Igualada si tens prestigi ets el rei del mambo i si no ets un fracassat. I generalment, no ets ni una cosa ni una altra.

També tens una relació estable amb Odena...

—Sí, tenim de client l'ajuntament d'Òdena, i és un poble que me'l guardo per a mi. Hi tens una relació directa amb la gent que et posa al lloc. Tu fas una merda de foto d'un nano i saps que cada cop que vagis a Òdena el pare o la mare et dirà: “*Vaya mierda de foto le hiciste a mi hija*”. I això és molt bo per a la salut mental. Per exemple, fem les fotos de la carta als Reis, que és una cosa que no faria ni per tots els calés del món, com bodes i comunions, i allà ho faig i m'ho passo teta. Perquè les mares s'enfaden si et poses al mig, i m'he d'apartar perquè facin les fotos elles. Així com a Barcelona et posen en un pedestal, allà et foten una puntada de peu al pedestal i et posen a lloc.

Amb obra exposada al Museu d'Art Contemporani de San Francisco i alguns premis periodístics a l'esquena, insisteix en la que considera que és la qualitat més important d'un fotògraf: ser humil, pensar que a la persona que tens al davant li pots fer les fotografies que vulguis sempre que no li tiris per terra la dignitat; i com més humil sigui la persona que tens al davant, més t'hi has d'esforçar.

Per això, i per una certa tímidesa dissimulada sota un posat de vegades atabalador i hiperactiu, és perquè no va a recollir els premis.

—A tothom li agrada que se'l reconegui. Però és molt perillós, el sabó! És perillós que et diguin que ets bo, perquè estàs així de creure-t'ho. Moltes vegades, tu solet ja et penses que ets l'hòstia; només falta que t'ho diguin. Perquè quan et creus que ets bo, quan et penses que ets el millor, ja no aprens res. I a partir d'aquí ve la costa avall. Jo n'aprenc fins dels aficionats, i si no sé una cosa la pregunto. Però si et penses que ets el millor ja no pots preguntar, podràs vendre la moto als altres, però ja l'has cagat.

Parlant d'aprendre, el darrer que ha hagut d'aprendre és quants megues pesa una foto o què és un píxel. En fi, la digitalització.

—El digital és una altra manera d'expressar-se, però de moment no li arriba a la sola de la sabata a la fotografia. No han aconseguit treure el color de la pell de la persona, i el dia que ho

aconsegueixin no hi haurà ordinador capaç de moure les megues que faran falta. El digital és la suma dels interessos dels de sempre. I la gent, es compra una càmera digital i amb quatre colors ja està contenta. Però nosaltres seguim amb analògic i després, és clar, ho passem a digital. El digital l'has de fer servir per escanejar i després treure els megues que facin falta.

Malgrat el que diu, en el seu estudi no hi falten les càmeres digitals, a més dels ordinadors, els escàners i els cd-roms que comencen a competir amb les carpetes de negatiu. Vaja, que està a l'última.

—Sí que la faig anar per a algunes feines, i per enviar al moment les imatges als mitjans, però no deixen de ser una merda de fotos.

Més o menys bones, el que sí que ha fet la tecnologia digital és multiplicar la quantitat d'imatges disponibles. Vivim en l'opulència d'imatges digitals.

—Sí, i el jovent està llegint les fotos d'una manera molt diferent de com ho feiem nosaltres. Hi ha una cultura de la imatge molt superior: ara una imatge no necessita peu de foto, així com abans ho havies d'explicar tot. Això és bo.

Però amb tanta imatge pel món, amb les càmeres digitals i l'internet, no us trobeu amb més dificultats com a fotògrafs professionals?

—Això ens ho posa diferent, i has de pujar al carro dels canvis o et quedes parat. Si fas una imatge que és vulgar, és igual que corri per internet o per on sigui, i si fas la gran foto, ja te'n cuidaràs que no corri per internet i d'assegurar-te'n els drets d'autor. I pel que fa a l'abundància d'imatges, sempre que hi ha una saturació queda el que és millor. Com que hi ha molta mitjania, el que és dolent és veu encara més dolent i el que és bo, és millor. És més, per molt digital i moltes històries, al darrere d'una bona imatge sempre hi haurà l'ull d'un professional. Aquesta és la diferència.

Doncs anem a valorar el teu ull professional. Quina és la fotografia que t'ha costat més de fer?

—Èrem a Bòsnia amb un company, en un forat, i estaven tirant trets a banda i banda, i

nosaltres al mig. Li vaig dir al company: tio, si a més a més que ningú no ens ha demanat que fóssim aquí i que estem cagats de por, si a sobre no fem cap foto, és que som tontos del cul. I vam treure la càmera, sense treure el cap, i vam començar a fer fotos (fa una pausa per riure recordant la situació). En van sortir dues de molt bones. Després, com que vam barrejar els rodets, no sabíem qui l'havia feta. Va ser curiós perquè mai no hem sabut qui la va fer; va sortir publicada amb el nom de tots dos.

I la més bona?

—L'he de fer. Potser en tinc unes deu que encara m'agraden. Perquè les fotos s'han de deixar reposar. Quan les fas, pot ser que per les circumstàncies t'afectin més o menys. Llavors les has de deixar reposar i, al cap d'uns quants anys, com que ja no recordes si et va costar de fer-la o no, valores si és una bona foto o no. Les que més m'agraden, que recordi ara, potser són una d'una nena disminuïda, que no té columna però parla amb els ulls, dues del Sàhara i una de Bòsnia, d'una dona fumant un cigarret.

Després de tantes fotos —m'assegura que fa pocs anys va arribar a tirar 3.000 rodets en un any—, què és el que més i el que menys t'agrada de l'ofici?

—El que no m'agrada gens és que, quan era un desconegut de merda, podia fer el que em sortia de la fava. I ara, si em presento a Igualada amb la càmera, ja no puc fotografiar ningú. Abans era l'hòstia perquè ningú et considerava. El millor és que t'ignorin totalment, i ara em costa passar desapercebut, t'adones que vulguis o no vulguis el polític, per exemple, s'hi posa bé només de veure't al davant.

I el que més m'agrada és sortir al carrer a fer fotos. Ara no ho faig, perquè el dia que no tinc una reunió, tinc un dinar. I també perquè et fas gran, et tornes còmode i ho vas deixant per a demà, per a demà...

Després de vint anys de fotografia fent de tot, què penses fer demà? Com penses continuar?

—Hòstia, no sé què vull ser, de gran. No vull fer polítics, ni "bodas y festejos". Arriba un

moment que t'adones que les teves fotografies han servit d'alguna cosa. No has canviat el món, perquè això és d'imbècils creure-s'ho, però saps que han servit. M'agradaria seguir per aquí. Tot el que sigui denúncia és bo. Aquí és més difícil arreglar res, perquè la gent està triturada d'imatges. Què vols fotografiar?, una dona maltractada?, gent que mor al carrer? A aquestes condicions ens hi hem acostumat, és normal que la gent es mori al carrer. Això m'ho va fer entendre un nen sahrauí que no entenia que els cotxes tinguessin casa, i hi hagués persones vivint al carrer. I jo no m'ho havia plantejat mai, així.

El reportatge és el que em sembla més interessant, el reportatge personal: faig això i ja està, si ho venc bé i si no també. Perquè amb la denúncia no es guanyen calés. Però és veritat que em fa molta mandra. Em foto vell, hòstia. Abans... abans podia i ho feia, i ara que ho podria fer amb més motiu, perquè tinc tots els mitjans, em fa mandra. Començar els contactes, emmerdar-me massa. M'he tornat còmode. Per això de tant en tant necessito alguna cosa que em desperti a mi mateix. És per això que funcionen les exposicions que faig, perquè de la mateixa manera que m'han despertat a mi, desperten la gent que s'ho mira.

Sembla que ja li torna a tocar de despertar-se. Al Santi li agrada més parlar de les fotos que fa amb el cor, que no pas de la feina que li omple la butxaca cada mes, a ell i als treballadors de la seva empresa. Ell mateix es va convencent de renunciar una mica a la comoditat i tornar a mullar-se intentant la imbecilitat de canviar, ni que sigui una mica, el món dels qui ho passen més malament.

SANTI CARBONELL I BERTRAN (Igualada, 1949)

Cursa estudis de fotografia al CEI i al Centre de la Imatge de Barcelona.

Des de 1983 fins a 1990 participa en la majoria d'exposicions col·lectives de l'Associació de Fotògrafs de Premsa.

A partir de l'any 1984 col·labora a *La Veu de l'Anoia*, *Diari d'Igualada*, *El Periòdic*, *Salut Total*, *Avui*, *Cambio 16*, *Lecturas*, *EFE*, *Europa Press* i *Hola*.

Des de 1987 fins a 1991 és cap de fotografia de la revista *Xarxa* i rep el premi a la millor foto periodística de l'any.

Des de 1988 fins a 1989 és cap de fotografia de les revistes *La Nació* i *Made in Catalunya* i entra com a fotògraf al Departament de Benestar Social i a l'Institut Català de la Dona de la Generalitat de Catalunya.

Cursets de fotografia als centres penitenciaris Quatre Camins i la Model (1989).

A partir de 1990 i fins a l'actualitat il·lustra els anuals de la Generalitat de Catalunya.

Cap de fotografia de les revistes *Barri a Barri* i *Conviure*.

Campanya contra l'abandonament d'animals, "Ell t'estima, cuida'l".

Il·lustració del llibre *Un poble, un pessebre*.

1992. És fotògraf oficial dels Special Olympics i responsable de fotografia de la revista *Sirius*. Des d'aquest any té obra al The Florida Museum Of Hispanic And Latin America Art.

L'any 1993 s'encarrega de diverses campanyes per a Càritas i il·lustra el llibre *Barris d'història recent*. Llibre *La caravana dels somnis*, dels Reis d'Igualada (1994).

1995. Comença, i segueix fins a l'actualitat, a treballar per al departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya.

Il·lustració del llibre *Castellers*.

Viatge a Bòsnia amb un comboi humanitari. Coordinador i responsable d'altres fotògrafs a les ciutats de Mòstar, Sarajevo, Bihac i Klujc.

1996. Entra de fotògraf al departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Viatges als camps de refugiats sahrauís de Tinduf (Algèria).

1997. Il·lustració dels llibres *20 anys de la roda de l'espectacle* i *Posant punts a la i* (Maribel Nogué). Viatge a Travnik (Bòsnia) per realitzar fotografies de la conseqüència de la guerra i aconseguir la reconstrucció de l'escola.

1999. Il·lustració dels llibres del Centenari del Futbol Club Barcelona, *Festes de Catalunya* i del Campionat del Món de discapacitats psíquics i físics d'ISOD.

Audiovisual per al departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya que es realitza en un tràiler itinerant per tota Catalunya.

ALGUNES EXPOSICIONS

"Els vells periodistes no moren mai" (1988).

"La Guerra del Francès", Cervera (1989).

"L'exposició del quart món" per a Càritas (1992).

"Minusvalideses" (1993).

"Vilanova vista per Santi Carbonell" i "Barri Masia Espinós" (Gavà) (1994).

"Serveis Socials" (Palau de Congressos), "Infància" (Palau de les Heures) i "Formació d'adults" (Palau Robert) (1995).

"Raval de Barcelona", "Tots iguals, tots diferents", "Mirant Igualada", "Barri Gornal de l'Hospitalet" i "Bòsnia" (la Caixa, itinerant per tot Catalunya) (1996).

"Sàhara: els infants de la resistència" (itinerant) i "Ètnia gitana" (1997).

"Eines antigues del camp" (Òdena), 28 exposicions a diferents barris de Catalunya sobre la seva vida quotidiana i "Cultura popular" (1998).

"Gent Gran" (1999).

LAURA BERGÉS I SAURA (Lleida, 1970). Periodista i professora d'empresa informativa a la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB.

